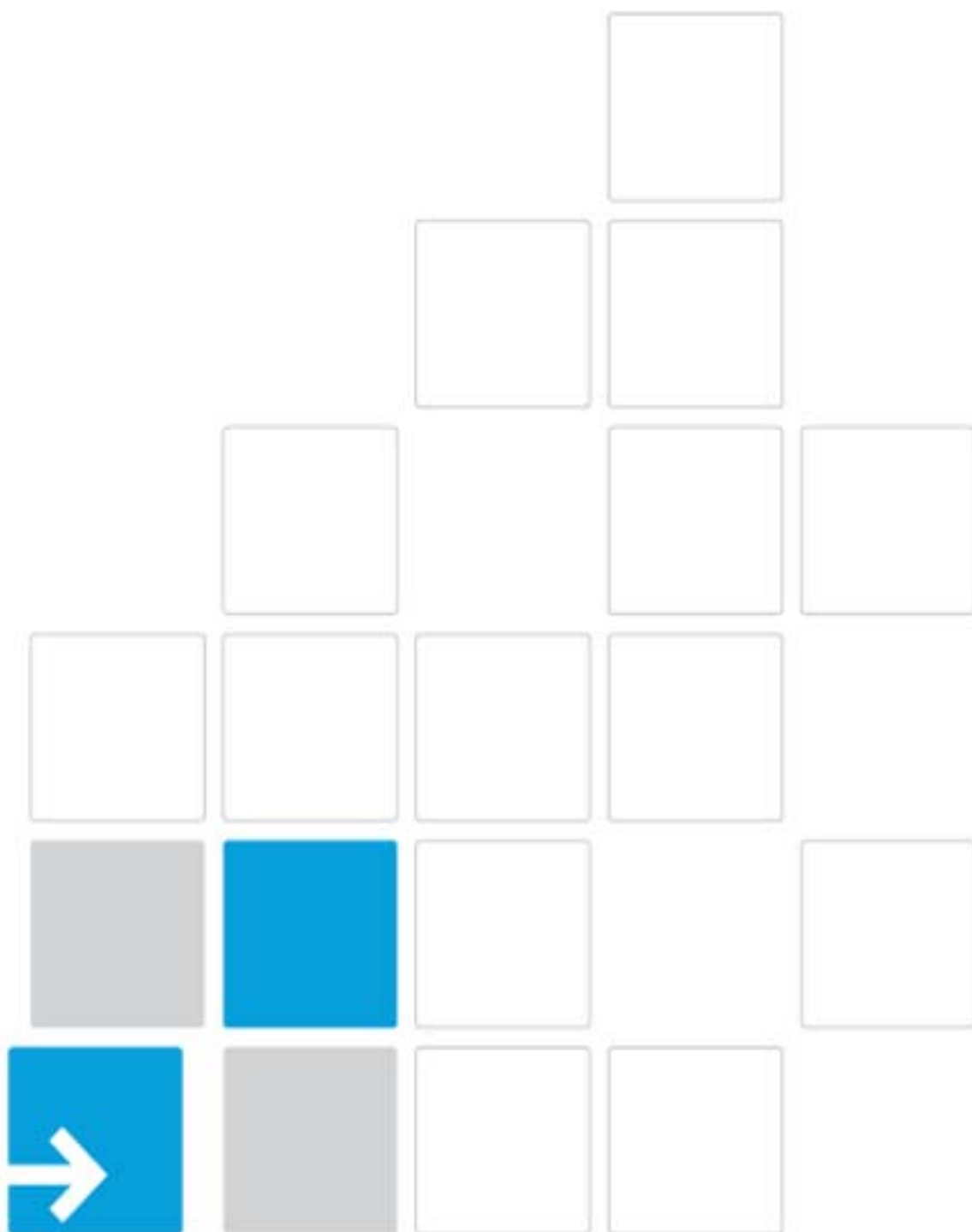

ISTRAŽIVANJE O POTREBAMA ZA PROGRAMIMA DAVANJA NA PODRUČJU GRADA OSIJEKA

Nacrt rezultata istraživanja

Zaklada za razvoj lokalne zajednice

Slagalice Uči(ni)mo pomake za pravednije društvo

UVOD

O ZAKLADI

Temeljna svrha Zaklade za razvoj lokalne zajednice - Slagalice je unaprjeđenje kvalitete života građana grada Osijeka i šireg područja Slavonije i Baranje. Osnovana je 2007., a s radom započela 2008. godine.

Radi ostvarivanja svoje temeljne svrhe Zaklada Slagalice provodi niz aktivnosti:

- Potiče i promovira organiziranu filantropiju te mobiliziranje lokalnih resursa, odnosno davanja u općekorisne svrhe;
- Redovito prati potrebe u zajednici;
- Razvija održive fondove i davanje financijske potpore projektima u zajednici;
- Promovira i potiče društvenu i korporativnu odgovornost na lokalnoj razini te
- pruža usluge donatorima koji žele darivati u općekorisne svrhe.

Zaklada po klasifikaciji ulazi u organizacije civilnog društva koje imaju za cilj trajno ispunjavanje svrhe namijenjene za opće dobro.

O PROJEKTU

Osnovni cilj projekta Razvoj filantropije i davanja za opće dobro u gradu Osijeku je razvoj filantropije i davanja za opće dobro u gradu Osijeku. Glavne aktivnosti su bile:

- istraživanje o potrebama i problemima udruga i javnih ustanova u gradu Osijeku;
- istraživanje o programima davanja lokalnih tvrtki i javnih poduzeća te o programima sufinanciranja iz lokalnog i regionalnog/područnog proračuna
- okrugli stol na temu kako oblikovati programe davanja lokalnih poduzetnika i podići kvalitetu postojećih programa davanja s ciljem što boljeg i kvalitetnijeg odgovora na potrebe zajednice.

Pretpostavke za definiranje istraživanja o procjeni potreba za specifičnim programima dodjele financijske potpore:

- potrebe grada i građana su daleko veće i raznovrsnije na što Grad trenutno ne može u cijelosti odgovoriti kroz postojeće programe financiranja rada udruga
- Poteškoća u spajanju potreba i resursa očituje se u nedostatku procjene potreba pa time i nedostatku jasnih ciljeva koje bi trebalo dostići.
- Dostupnost informacija o potrebama grada i građana tvrtkama bi mogla pomoći u pronalaženju interesa u pokrivanju nekih specifičnih potreba.

Rezultati i preporuke ovog istraživanja će biti iskorišteni za izradu specifičnog programa davanja Zaklade Slagalice, usmjerenog na zadovoljenje onih potreba koje su građani i građanke Osijeka prepoznali kao nedovoljno ili potpuno nezadovoljene.

Istraživanje je provedeno uz financijsku potporu Grada Osijeka.

2. METODE

2.1. UZORAK

Ciljnu populaciju ove studije čine osobe koje imaju prijavljeno boravište na području grada Osijeka, u rasponu godina od 15 do 89.

Populacija je definirana obzirom na popis stanovništva iz 2001. godine. Pri formiranju uzorka u obzir su uzeta sljedeća obilježja: spol, dob (formirane su dobne skupine raspona od 15 godina) i stupanj obrazovanja (bez škole, osnovna škola, srednja škola, viša škola, završen fakultet, magisterij, doktorat) te je izračunat udio u populaciji za svaku od grupa nastalu stratifikacijom. Radi zadovoljenja uvjeta ekonomičnosti istraživanja, obzirom na financijske i vremenske resurse, veličina uzorka određena je minimalno 200, a maksimalno 300 sudionika istraživanja uzorka.

U istraživanju je sudjelovalo 286 ispitanika, u rasponu godina od 16 do 82, od toga 103 (36%) muškarca i 175 (61,2%) žena, te 8 (2,8%) osoba koje se nisu izjasnile po pitanju spola. Osnovnu školu je završilo 13 (4,5%) sudionika, srednju školu 135 (47,2%), višu školu 22 (7,7%), fakultet (35,3%), magisterij 7 (2,4%) i doktorat 2 (0,7%) sudionika istraživanja. Po pitanju stupnja obrazovanja neizjašnjeno je ostalo 6 (2,1%) sudionika.

Prikupljene su i informacije o radnom statusu, sektoru zaposlenja, subjektivnom doživljaju adekvatnosti novčanih primanja te načinima informiranja.

Hi-kvadrat test pokazao je da se dobivena distribucija prema spolu, dobi i stupnju obrazovanja značajno razlikuje od strukture populacije na nivou značajnosti $p=0.005$.

Istraživanje je provedeno u svim mjesnim odborima, svim srednjim školama u Osijeku - unutar kojih je u istraživanju sudjelovao prigodno odabran uzorak ispitanika, te na prigodnom uzorku udruga, volontera i ostalih koji zadovoljavaju gore navedene kriterije.

Istraživanje je provedeno u ovim ustanovama i s njihovim korisnicima jer upravo oni pripadaju potencijalnim korisnicima programa davanja. Osim toga, obzirom na broj mjesnih odbora, gradskih četvrti, škola i udruga, zaključili smo da bi se na taj način dobili podaci o potrebama za čitavo zemljopisno područje grada Osijeka. Zadnji, ali ništa manje važan razlog, je i taj što se radi o mjestima/ustanovama koja su bogata informacijama ili uvidima u potrebe zajednice jednostavno zbog prirode djelatnosti. Navedeni razlozi opravdavaju korištenje rezultata istraživanja za razvoj programa dodjele sredstava Zaklade Slagalica koji će najbolje odgovarati na potrebe zajednice i unaprijediti kvalitetu života stanovnika grada Osijeka.

2.2. INSTRUMENTI

U svrhu istraživanja konstruiran je anketni upitnik.

Upitnik se sastoji od 27 pitanja koja su podijeljena na 6 tematskih područja (opći dio, djeca, mladi, socijala, okoliš, kulturna baština). Područja su unaprijed odabrana u skladu sa zadaćom Zaklade. To su ona područja u kojima je Zaklada prepoznala mogućnost svoga djelovanja.

Odgovori na pitanja u anketnom upitniku daju cjelovitu sliku potreba na području grada Osijeka u određenom tematskom području. U nekima od pitanja procjenu je trebalo vršiti na skali Likertovog tipa (npr. ocijenite razinu zadovoljenosti sljedećih sadržaja na području grada Osijeka tj. njihovu kvalitetu), dio pitanja formuliran je u obliku višestrukog izbora s mogućnošću zaokruživanja više od jednog područja (npr. koja od navedenih područja, po vašem mišljenju, zahtijevaju najviše dodatnog angažmana na području grada Osijeka), dok je dio pitanja bio otvorenoga tipa (npr. što podrazumijevate pod pojmom kvaliteta života). Dio pitanja korišten je u svrhu upoznavanja sa stupnjem informiranosti ispitanika o određenoj problematici te na taj način kontrole relevantnosti dobivenih podataka (npr. postoji li u Osijeku dnevni boravak za osobe s mentalnom retardacijom?).

Na kraju su prikupljeni podatci o spolu, godini rođenja, stupnju obrazovanja, radnom statusu, subjektivnom doživljaju adekvatnosti novčanih primanja te načinima informiranja.

2.3. POSTUPAK

U svibnju 2009. godine provedeno je pilot istraživanje na prigodnom uzorku od 34 ispitanika. Cilj pilot istraživanja bio je utvrditi postoje li nejasnoće u konstrukciji pojedinih pitanja, jesu li neka od pitanja suvišna (odgovori nisu relevantni) te ima li potrebe za eventualnim dodatnim pitanjima.

Nakon toga je provedeno istraživanje u rujnu i listopadu 2009. godine. Dio upitnika odaslan je putem e-maila, dok su dio provodile anketarke (studentice) osobno. Anketarke bi prvotno kontaktirale ustanovu ili pojedinu osobu telefonski nakon čega bi, prema dogovoru, upitnik bio poslan putem e-maila ili bi ga anketarka uručila osobno.

Uputa je ispitanicima prezentirana pismenim putem u vidu uvoda u ispunjavanje anketnog upitnika te su po potrebi dana dodatna objašnjenja.

Upitnici su vraćani putem e-maila, poštom ili su predani provoditeljicama ankete. Odaslano je 536 upitnika od čega je 286 vraćeno.

3. KLJUČNI NALAZI ISTRAŽIVANJA

U istraživanju je sudjelovalo 286 ispitanika.

Ovim istraživanjem nastojali smo dobiti uvid u to što građani Osijeka podrazumijevaju pod pojmom kvaliteta života¹, kojim područjima i sadržajima su najmanje a kojima najviše zadovoljni, kao i koja su to područja i sadržaji u kojima procjenjuju da treba uložiti dodatne napore.

Ispitanici su na upit što podrazumijevaju kvalitetom života navodili svoja osobna viđenja među kojima je najveći broj ispitanika istaknuo: materijalnu sigurnost, zdravlje odnosno kvalitetnu i dostupnu zdravstvenu zaštitu, uspješno zadovoljavanje općih potreba te sadržaje za slobodno vrijeme. Nadalje navode očuvan okoliš, kvalitetno stanovanje, kvalitetno i dostupno obrazovanje, socijalnu i opću sigurnost te društvene odnose. Na upit koji od ponuđenih šest subjektivnih čimbenika po njihovom mišljenju najviše utječu na kvalitetu života više od polovice ispitanika procjenjuje **društvene odnose** i **sigurnost** čimbenicima od najvećeg utjecaja na kvalitetu života. Ispitanici nadalje smatraju da bi kvalitetu života u njihovoj zajednici najviše poboljšao gospodarski razvoj i zapošljavanje. Slijede društveni sadržaji (sport, kultura, obrazovanje), međuljudski odnosi, lokalna vlast i politika, aktivizam građana, sigurnost i smanjenje kriminala, solidarnost sa siromašnima, starima i nemoćnima. Manji broj ispitanika navodi još i sadržaje za djecu i mlade, infrastrukturu i promet, uređenost i očuvanje okoliša, zdravstvene usluge.

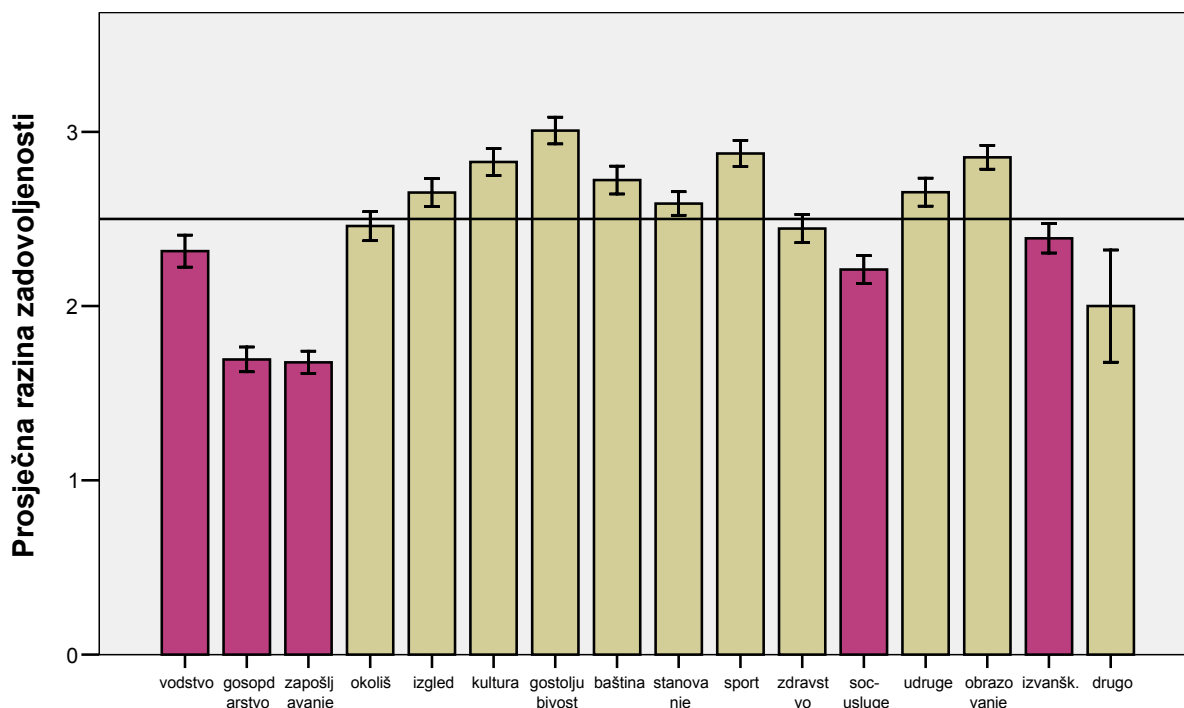
Kroz prvi dio upitnika dobili smo ocjenu razine zadovoljenosti pojedinima sadržajima i područjima važnim za kvalitetu života na području grada Osijeka. Dobiveni su slijedeći rezultati –područja u prosjeku procijenjena slabo su slijedeća: **Mogućnost zapošljavanja** (M=1,68), **gospodarska situacija** (M=1,69), **socijalne usluge** (M=2,21), **vodstvo u zajednici** (M=2,32) i **izvanškolski sadržaji za djecu i mlade** (M=2,39) (Slika 1).

Postoji značajan utjecaj dobi na procjenu stupnja zadovoljenosti gore navedenih 5 područja. Osobe u dobi od 45-59 godina procjenjuju **gospodarsku situaciju, mogućnost zapošljavanja i izvanškolske sadržaje za djecu i mlade** manje zadovoljavajućima u odnosu na osobe u dobi od 15-29 godina.

¹ Koncept kvalitete života odnosi se na sveukupnu dobrobit unutar društva, a usmjeren je na to da omogući svakom članu društva da ostvari svoje ciljeve (Quality of Life in Europe, 2004)

Postoji značajan utjecaj procjene adekvatnosti mjesečnog prihoda za zadovoljavanje potreba na procjenu stupnja zadovoljenosti gore navedenih područja. Osobe koje procjenjuju da potrebe zadovoljavaju uz male poteškoće procjenjuju **gospodarsku situaciju** lošijom u odnosu na osobe koje procjenjuju da potrebe zadovoljavaju uz velike poteškoće. Osobe koje procjenjuju da potrebe zadovoljavaju uz poteškoće procjenjuju **mogućnost zapošljavanja** lošijom u odnosu na osobe koje procjenjuju da potrebe zadovoljavaju uz male poteškoće.

Zadovoljenost sadržaja važnih za kvalitetu života na području grada Osijeka

Slika 1

Ispitanici koji su **vodstvo u zajednici** procijenili nezadovoljavajućim smatraju da je potreban dodatni angažman na području vodstva u zajednici, gospodarske situacije, ali ne i oko gostoljubivosti i rada udruga.

Ispitanici koji su **gospodarsku situaciju** procijenili nezadovoljavajućom smatraju da je potreban dodatni angažman na području vodstva u zajednici, gospodarske situacije ali ne i oko gostoljubivosti.

Ispitanici koji su **mogućnost zapošljavanja** procijenili nezadovoljavajućom smatraju da je potreban dodatni angažman na području mogućnosti zapošljavanja, ali ne i oko rada udruga. Ispitanici koji su **socijalne usluge** procijenili nezadovoljavajućima smatraju da je potreban dodatni angažman na području socijalnih usluga, rekreacije sporta, ali ne i izvanškolskih aktivnosti.

Ispitanici koji su **izvanškolske aktivnosti za djecu i mlade** procijenili nezadovoljavajućima smatraju da je potreban dodatni angažman na području izvanškolskih aktivnosti za djecu i mlade, ali ne i rada udruga.

Više od polovice ispitanika smatra kako najviše dodatnog angažmana zahtijeva **gospodarska situacija i mogućnost zapošljavanja**, a obzirom na moguću pogrešku procjene srednje vrijednosti u oву kategoriju bi ulazilo još i **zdravstvo**.

Više od polovice ispitanika smatra kako je najveća potreba za dodatnim programima i sadržajima u području **briga o djeci i mladima**, a obzirom na moguću pogrešku procjene srednje vrijednosti u oву kategoriju bi ulazilo još i područje **briga o starima/ nemoćnima**. Međutim, frekvencija ispitanika koji procjenjuje da u ovom području postoji najveća potreba ne razlikuje se značajno od frekvencije koju bismo dobili slučajno.

Više od polovice ispitanika novčanu donaciju bi najprije dalo za **brigu o djeci i mladima**, a obzirom na moguću pogrešku procjene srednje vrijednosti u oву kategoriju bi ulazilo još i područje **briga o starima nemoćnima**. Međutim, frekvencija ispitanika koji procjenjuje da u ovom području postoji najveća potreba ne razlikuje se značajno od frekvencije koju bismo dobili slučajno. Navedena područja odgovaraju upravo onima za koje ispitanici smatraju da u njima postoji najveća potreba za dodatnim programima. Obzirom na godine, pojavila se značajna razlika u području **briga o starima/ nemoćnima** te se pokazalo da bi osobe starije od 45 godina vjerojatnije dale novčanu donaciju u odnosu na osobe mlađe od 45 godina. Obzirom na stupanj obrazovanja, pojavila se značajna razlika u područjima: **pomoć socijalno ugroženima** gdje bi novčanu donaciju najprije dale osobe sa završenom srednjom školom i području **žrtve nasilja** gdje bi novčanu donaciju najprije dale osobe sa završenom višom školom. Obzirom na radni status, pojavila se značajna razlika u području **zaštita zdravlja**, gdje bi novčanu donaciju najprije dali umirovljenici/ice. U svim ostalim područjima, obzirom na varijable spol, dob, stupanj obrazovanja, radni status, sektor zaposlenja, i procjenu zadovoljenja potreba kućanstva obzirom na mjesečni prihod nije pronađena značajna razlika u spremnosti davanja novčane donacije.

Više od polovice ispitanika smatra **nezaposlene** marginaliziranom skupinom. Obzirom na moguću pogrešku procjene srednje vrijednosti u oву kategoriju bi ulazilo još i **socijalno ugroženi**. Međutim, frekvencija ispitanika koji procjenjuju da u ovom području postoji najveća potreba ne razlikuje se značajno od frekvencije koju bismo dobili slučajno. Muškarci češće procjenjuju **djecu** marginaliziranom skupinom, nego što to čine žene. Osobe starije od 60 godina češće procjenjuju **starije osobe** marginaliziranom skupinom, nego što to čine osobe mlađe od 60 godina. Osobe sa završenim magisterijem i doktoratom češće procjenjuju **ovisnike** marginaliziranom skupinom, nego što to čine ostali. Također, osobe sa završenim magisterijem češće procjenjuju **nacionalne manjine** i **žene** marginaliziranom skupinom, nego što to čine ostali.

Svi ponuđeni sadržaji važni za djecu procijenjeni su visoko na ljestvici važnosti. Najmanje važnim procijenjeno je područje **nešto drugo** (M=4,19), a najvažnijim područje **programi prevencije nasilja** (M=5,22). Više od polovice ispitanika procijenilo je **programe prevencije nasilja** sadržajem koji najviše nedostaje, međutim frekvencija ispitanika koji smatraju da je ovo sadržaj koji najviše nedostaje ne razlikuje se značajno od normalne. Prema dobivenim podacima ispitanici u prosjeku smatraju potrebe u navedenim sadržajima zadovoljenima.

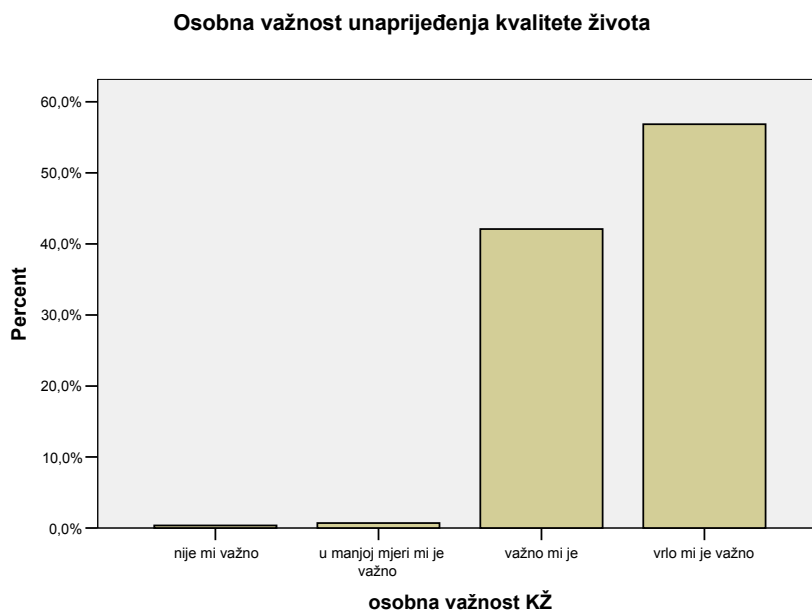
Više od 70% ispitanika procjenjuje razinu uključenosti mladih u razvoj i/ili kreiranje novih sadržaja u gradu Osijeku slabom. Nije pronađena značajna razlika u procjeni u odnosu na dob. Svi sadržaji važni za mlade procijenjeni su visoko na ljestvici važnosti. Kao i kod procjene važnosti pojedinih područja za djecu najmanje važnim procijenjeno je područje **nešto drugo** (M=4,39), a najvažnijim područje **programi prevencije nasilja** (M=5,29). Žene češće procjenjuju **sportska igrališta** i **programe koji razvijaju socijalne vještine** važnijima, nego što to čine muškarci. Osobe u dobi od 30-44 godine češće procjenjuju **sportska igrališta** važnijima, nego što to čine osobe u dobi od 15-29. Prema dobivenim

podatcima ispitanici u prosjeku smatraju potrebe u navedenim sadržajima zadovoljenima. Ipak, više od polovice ispitanika starijih od 60 godina smatra kako najviše nedostaju **programi prevencije nasilja**. Više od polovice ispitanika smatra **brigu za budućnost** najvećim problemom s kojim se susreću mladi. Žene **nemogućnost osamostaljenja** češće procjenjuju najvećim problemom s kojim se susreću mladi, nego što to čine muškarci. Ispitanici stariji od 45 godina češće procjenjuju **brigu za budućnost** najvećim problemom s kojim se susreću mladi, nego što to čine ispitanici mlađi od 45 godina.

Zadovoljenost svih potreba na području socijalnih usluga procijenjena je vrlo niskom. Najmanje zadovoljavajućima procijenjeni su **programi pomoći/ skrbi za osobe sa psihičkim smetnjama, programi pomoći žrtvama zlostavljanja te programi pomoći bivšim/ postojećim ovisnicima. Skrb za napuštenu djecu/ djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi te programi pomoći socijalno ugroženima** procijenjeni su kao sadržaji koji najviše nedostaju na području grada Osijeka od strane najvećeg broja ispitanika. Međutim, niti za jedno od navedenih područja frekvencija ispitanika ne premašuje polovicu.

Kod procjene važnosti ostalih ponuđenih sadržaja za kvalitetu života svi sadržaji procijenjeni su vrlo ili iznimno važnima. Najmanje važnom procijenjena je **uređenost zajedničkih dvorišta** (M=2,73), a najvažnijim **obnavljanje šumskog fonda u gradu** (M=3,52). Slijede uređenost i iskorištenost zelenih površina, recikliranje otpada te obnova i održavanje pročelja zgrada.

Očuvanje tradicije je 80% ispitanika procijenilo kao važno ili vrlo važno. A među razlozima za očuvanje tradicije ističe se **razvoj gospodarstva** koji navodi više od 70% ispitanika.

Slika 2

U prosjeku je ispitanicima unaprijeđenje kvalitete života u Osijeku **VRLO VAŽNO**, čak više od 95% ispitanika procijenilo je unaprijeđenje kvalitete života u Osijeku važnim ili vrlo važnim (Slika 2).